

Wijnvondst in Helenaveen

5 [artikel uit het Eindhovens Dagblad van zaterdag 23 juli 2005, gekopieerd uit rubriek Regio]

Helenavener Verhees groef kist met dertig flessen wijn op

10 Wijn in oude kist is 'vergane glorie'

HELENAVEEN - Het verlossende woord is nog niet gevallen, zoals Willem Verhees in Helenaveen het zelf uitdrukt. Wie de oude kist met flessen wijn heeft begraven op de plek waar ooit de kerk van het dorp heeft gestaan, is nog niet duidelijk. Verhees groef de kist met dertig flessen korte tijd geleden op. Het echtpaar Verhees is wel veel wijzer geworden. Ook al omdat wijnkenner en eigenaar van Wijnadvies Hebs, Hans Sanders uit Eindhoven, gisteren de elf flessen (de rest was kapot) nauwkeurig heeft bekeken.

15 Hans Sanders bekijkt argwanend de ietwat bruine leur van de wijn. Verhees heeft een flesje opengemaakt omdat hij toch nieuwsgierig werd. Sanders trekt zijn neus op als hij even aan de vloeistof ruikt. Proeven hoeft hij niet. "Als wijn kun je hier niets meer mee. het is vergane glorie." Eigenlijk is het geen wijn meer. "Als wijn net geperst is, ziet hij paars. Door het rijpen verandert de kleur langzaam naar rood en als de wijn over zijn hoogtepunt is, neemt de kleur af. Als je een fles maar lang
25 genoeg laat liggen, wordt de wijn uiteindelijk wit."

De bruine kleur van de wijn uit 'Helenaveense bodem' verradt de leeftijd dus al. Maar ook aan de fles kan Sanders zien dat het gaat om oude exemplaren. Vanwege de diepe ziel en de smalle hals van sommige van de flessen. Het kan overigens best zo zijn dat er nooit een etiket op de fles heeft gezeten. Vroeger, tot grofweg na de
30 Tweede Wereldoorlog, werden namelijk veelal vaten uit Frankrijk gehaald en zijn de flessen gewoon in Nederland afgevuld. Zonder etiket. Over wie de flessen ooit in de grond heeft gestopt, heeft Verhees nog geen

uitsluitstel. Twee heren hebben gebeld met allebei een heel aannemelijk verhaal. Volgens Paul Theelen uit Eindhoven is de kist met 'zeer grote waarschijnlijkheid' begraven door zijn opa Leo Theelen die in 1922 werd benoemd tot hoofd van de school in Helenaveen. Volgens het nauwkeurig bijgehouden kasboek kocht de 'hoofdmeester' in 1927 voor het bedrag van 90,31 gulden 116 flessen wijn. In september 1944 zou hij een deel van de flessen hebben begraven om ze te beschermen tegen een Duitse inval. Maar volgens Jan Sonnemans uit Helenaveen is de kist begraven toen hij zelf nog een tiener was. Sonnemans werkte als tuinman voor de pastoor en de geestelijke wilde zijn wijn beschermen tegen de Duitsers. Op de plek waar Verhees de flessen ruim zestig jaar later heeft opgegraven nu in de pastorietuin lag, of in de tuin van meester Theelen, is inmiddels lastig te achterhalen. De kerk werd in de oorlog door de Duitsers vernield en de situatie is drastisch veranderd.

"Ach, misschien zullen we het nooit weten", reageert Verhees laconiek. Het is voor hem en zijn gezin in elk geval een leuk avontuur. Ze zijn overspoeld met reacties. "Verschillende mensen bellen wanneer de wijnfeesten beginnen", zegt Verhees.

Veiling

En wat ze met de flessen gaan doen? Ze weten het nog niet. Misschien worden er een paar geveild tijdens een jaarlijks feest in de schuur van de familie, zodat de opbrengst naar een goed doel kan.

De wijn is in elk geval niets waard, zo houdt Sanders het echtpaar voor. "Alcohol en tannine is overgebleven. Het is gewoon azijn geworden. Maar voor verzamelaars van flessen zijn het mooie exemplaren."

[bijgevoegde foto met als ondertekening:]

Willem, Ton en Marjan Verhees luisteren naar het verhaal van wijnkenner Hans Sanders (vlnr). foto Kees Martens

De wijnvondsten in Helenaveen in juli 2005

In juli 2005 zijn in Helenaveen bij grondwerkzaamheden aan het Hannes Joostenplein verschillende flessen oude wijn gevonden. Door verschillende personen is hiervan melding gemaakt. Als mogelijke verklaring wordt gegeven: verbergen voor de Duitsers tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Uit de artikelen en de reacties kunnen we verder nog enkele details noemen van de vondsten. Enkele flessen waren Saint-Emilion Grand Cru, ze zaten in een kist, dertig in totaal, maar veel waren kapot. De wijnflessen waren wit/rood.

Over de vondst zijn in het Eindhovens Dagblad, in het bijzonder de Helmondse editie, enkele artikelen verschenen. Deze zijn ongetwijfeld via www.eindhovensdagblad.nl te raadplegen.

Op 14 juli 2005 geeft Theo van Teeffelen het volgende door aan André Vervuurt, het betreft het Hannes Joostenplein in Helenaveen.

"Achter de kerk zijn nu de bouwputten (2 d.d. 13.07.2005) uitgegraven.

Er is weinig naar boven gekomen, of dit moet nog komen bij de derde bouwput?

Er zijn wel een stapel wijnflessen gevonden (wit/rood) de meeste leeg, maar ook nog enkele volle en een plek met glas/steen/leien/kalk? en stukken ijzer enz.

Wel kwam er een tekening in de grond zichtbaar van een rechthoek (exact) ongeveer twee bij een halve meter. Op ongeveer een meter diepte. (middelste bouwput).

Ik heb hiervan wel enkele foto's gemaakt."

De foto's zijn te vinden op <http://home.planet.nl/~vervu040/enkelevoorbeelden.html>

85 **Correspondentie**

Op 21 juli 2005 om 22:35 heeft Paul Theelen het volgende geschreven:

Geachte mijnheer en mevrouw Verhees,

Met zeer grote waarschijnlijkheid is uw wijnvondst de wijn van mijn opa Leo Theelen, hoofd der school in Helenaveen tot 1950/1951. Hij woonde met zijn tweede vrouw Fien Zeegers in de Oostenrijkse woning, Oude Peelstraat 7, maar daarvoor in "het klooster" Oude Peelstraat 1. Met zijn eerste vrouw Cecilia Mertens kwam hij daar medio februari 1922 wonen, toen Leo tot hoofd werd benoemd. Zijn vrouw was al tien jaar hoofd der school geweest in Baarlo aan de meisjesschool. Na haar huwelijk en verhuizing stopte ze met werken. In Helenaveen werden de vier kinderen geboren die nu nog allen leven, rond 80 jaar oud (Truus, Jerome, Leny, Nini). Een maand na de geboorte van Nini Theelen overlijdt Cecilia Mertens in augustus 1926. Dokter Wiegersma is in die maand

Naspeuringen van Paul Theelen: Wijnvondst in Helenaveen

zeer vaak vanuit Deurne naar Helenaveen gekomen, maar kon haar leven niet redden door gebrek aan geschikte medicijnen.

100 Juist in de maand juli/augustus 1926 koopt Leo bij zijn zwager Jerome Mertens ruim 100 flessen wijn. Dat weten we omdat hij heel precies een kasboek bijhield, met enorm veel informatie over hun huishouden, de kippen, boomgaard en bijen. Hierin staat de aankoop vermeld (zie bestand over mevrouw Krijnen-de Bie, januari 1927).
105 6 jan 1927 In de maanden juli en augustus 1926 wordt veel drank gekocht, waarschijnlijk van Jerome Mertens.

Het bedrag van f 90.31 wordt pas op 6/1 '27 betaald.

Vermelding: Juli Aug 63 en 54 fl. wijn Jer. Mertens (p. 70)

Het betreft (niet 63, maar 54 en 62 flessen opgeteld!):

110 54 fl. St Emillion f 0.75
24 fl. Bonnes Cotes f 0.65
11 fl. Muscat f 0.85
10 fl. Porto f 0.85
7 fl. Vermouth f 1.20
115 5 fl. St Estèphe f 0.85
3 fl. Champ. f 1.80
2 fl. Barsac f 0.80

Tevens opgenomen een verslag over de oorlogshandelingen in september 1944 en later. Waarschijnlijk is het volgende gebeurd:

120 Ter viering van de geboorte van het vierde kind koopt Leo Theelen wijnflessen, ook als belegging(?)

Dan sterft zijn vrouw, hij betaalt de wijn pas een half jaar later aan zijn zwager. De voorraad heeft hij niet volledig opgedronken, ik ga nog informeren of de kinderen iets afweten van een wijnkelder o.i.d. Tijdens de septemberdagen van 1944 hebben de 125 Duitsers in Helenaveen huisgehouden. Er is toen meer vernield dan de jaren daarvoor. We weten dat er toen spullen tijdelijk in veiligheid zijn gebracht. Het heeft nog wel een half jaar geduurd voordat Leo Theelen terug kwam. Zijn "paradijsje" (een enorme tuin met kippenhokken, volieres, bomen, e.d.) heeft hij niet meer kunnen herstellen. Een tekening/plattegrond van de tuin en de gebouwen, opgesteld door Andre Vervuurt, 130 maken het aannemelijk dat uw vondst plaats gevonden heeft in mijn opa's tuin. Deze liep van het kanaal tot voorbij de Gouden Helm en was ook zeer diep naar achteren. De (nieuwe) kerk stond volgens zijn tekening niet op het terrein van de tuin, maar grensde daar wel aan.

135 Ik ben geïnteresseerd een fles wijn van Saint Emilion die hij ongeveer 50 had gekocht. Graag wil ik een gaaf exemplaar van u kopen.
groetjes,

Paul Theelen, Monarchstraat 19, 5641 GH Eindhoven 040-2814621

140 Marjan Verhees - de echtgenote van Willem Verhees van het gelijknamige grondverzetbedrijf - schrijft op 22 juli 2005:

"Nog even: Net belde Jan Sonnemans op, hij zou als 16-jarige deze flessen van de pastoor, miswijn, op die plaats, waar een schuurtje zou hebben gestaan, ingegraven hebben?! De locatie lijkt te kloppen, ook de rommel die Willem erbij vond, lijkt op een schuurtje. De krant zal het waarschijnlijk wel verifiëren?!"

145 Het zou toch wel over dezelfde wijn kunnen gaan... Helenaveen was toen ook niet zo groot... Wij hebben er nu de tijd niet voor om het uit te zoeken, komt nog wel."

aan: info@asteinwijnwinkel.nl

150 13 september 2005

Geachte mevrouw,

Naar aanleiding van ons telefonische gesprek stuur ik wat informatie over de wijnvondst in Helenaveen, medio juli 2005. Ik vermoed dat de wijn door mijn opa verstoppt is in zijn tuin of vlak daarachter in september 1944. Het dorp werd toen 155 geëvacueerd door de Duitsers, die daarna o.a. ook de kerk verwoest hebben. Er is zelfs een brief bewaard gebleven van meester Theelen met een verslag van die tijd (niet bijgevoegd).

160 In zijn kasboek (bestrijkt de periode 1921-1944) wordt in juli-augustus de aankoop van 116 flessen wijn beschreven, gekocht van/via zijn zwager Jerome Mertens. Ik vermoed dat hij die als belegging heeft gekocht. In ieder geval weten de kinderen (mijn vader en 3 tantes) dat in de kelder van het huis Oude Peelstraat 1 wijn opgeslagen was.

Hij zelf experimenteerde later ook met wijnmaken, hij heeft hiervoor apparatuur

165 gekocht; hij had zelf veel druiven in de tuin, waar hij waarschijnlijk geen raad mee wist.
Mijn tante Truus (geboren 1922) zegt dat flessen met een tapse inkeping in de bodem gebruikt werd om levertraan in te bewaren, niet goudkleurige (de gewone), maar witte (van een bepaald soort walvis).
170 Het aantal gekochte St Emillion was 54, dus van deze moeten ook de meeste overgebleven zijn. Dat zou kunnen kloppen.
Niet alleen door W. Verhees, maar ook door T. van Teeffelen zijn flessen opgegraven, zie staatje. Ik zou dus graag een overzichtje willen maken van gevonden flessen, liefst met naam van de inhoud, en die tegenover de aankoop van mijn opa willen leggen.
175 groetjes,
Paul Theelen Monarchstraat 19, 5641 GH Eindhoven 040-2814621
l.theelen@onsneteindhoven.nl

180 **Wijnverkoop in 1925**

Het volgende is te vinden op Internet op de website kranten.kb.nl/index2.html (intypen emillion of emilion). Er verschijnen dan enkele krantenpagina's met het woord emillion of emilion.
185 Als voorbeeld nemen we één advertentie. In de Nieuwe Rotterdamse Courant van maandag 27 april 1925 avondblad C, pagina 4, staat o.a. de volgende advertentie:

GRAND BAZAR FRANÇAIS

ROTTERDAM

Probeert eens onze Prima Wijnen

Roode & Witte Port	0.85
Samos	0.85
Muscatel	0.85
Vermouth Torino	1.10
" Cinzano	1.25
" Martini	1.95
St. Estephe	0.75
St. Julien	0.75
Chateaux Margaux	0.90
Grave	1.10
Champagne Moët et Chandon (demi Sec)	2.95
Bergerac	0.85
Madeira	0.85
Prima roode Bordeaux Medoc	0.65
St. Emillion	0.75
Witte Bordeaux Barsac	1.20
Haute Sauterne	1.35

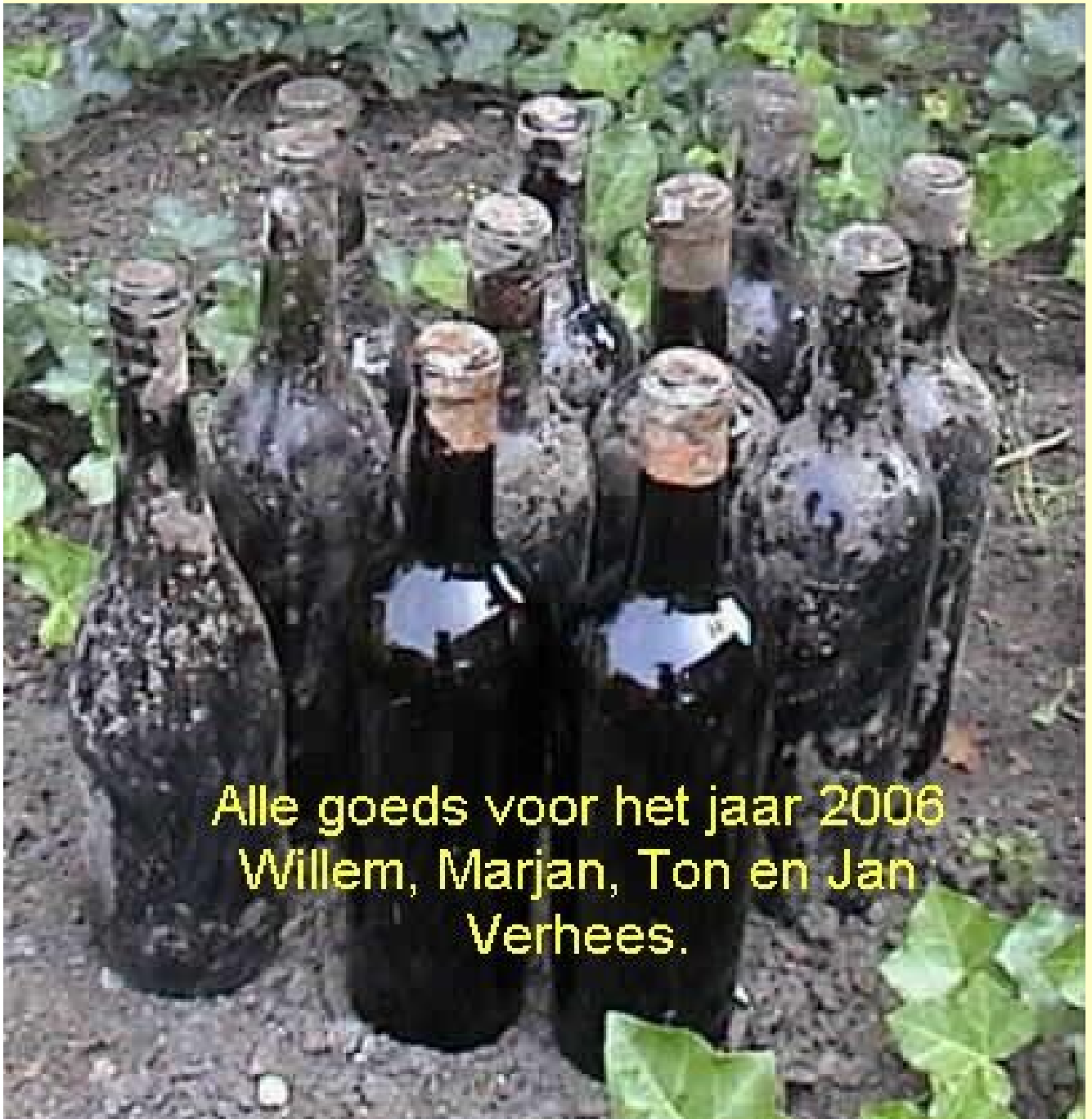
Bij afname van 12 fl. gesorteerd 5 c. p. fl. Reductie.

190 **Aankopen van Leo Theelen in 1926 en later**

In de maanden juli en augustus 1926 wordt veel drank gekocht, waarschijnlijk van Jerome Mertens. Het bedrag van f 90.31 wordt pas op 6/1 '27 betaald.
7 maart 1930 Het kasboek in 1930 meldt: Wijn maken Roggel: suiker f 13.50 Huis f 2.50
Op 2 januari 1940 koopt Leo Theelen bij v.d. Loo's Wijnhandel Jansplein 52 Arnhem wijn voor f 51.95.
195 Eveneens aan het eind van 1940 in Arnhem voor f 32.60, begin 1939 voor f 13.50.
Overigens kocht hij al vanaf zijn vestiging in Helenaveen bier bij P. Winters in Liessel. Het kasboek vermeldt een aankoop in 1935 "2 fl oude Proeven" voor f 6.40. Hij heeft ook destillatie-apparatuur aangeschaft voor het maken van bier of wijn. André Vervuurt heeft hoogst persoonlijk dit glaswerk kapot gegooid!
200 Het kasboek in 1930 meldt op 7 maart: Wijn maken Roggel: suiker f 13.50 Huis f 2.50

Debet: Artikelen v. blijvende waarde.

Jan	21	A.v.d. Bongaert : costume f 8.50, verschof 0.50, maaltje	f	9.50
"	19	Mähler & Co l.a. via Lee,	"	11.32
Mrt	2	Schoentje Jerôme Dykmans Helmond	"	3.50
Erv.	15	Briefhouder en perforator etc.	"	2.50
Mrt	12	Broedmachine "Peper" Gijlissen Mijel ^{15/3} f.100. ^{14/3} f.100.	"	115.—
Mei	19	Elect. fietskantaan P. Maesp	"	10.—
"	26	Cherolok Deitx f 1810. (= f 1000. + 7 x f 150.)	akt 17/16	800
Juni	41	Rol plain American Wassar Denui	ent.	7.50
"	2	Kantehok Haarm Cussel - in elba f. Maesp.		60.00
"	29	Sporthaps f 22.25 Ransaps f 4.50 Kruiseps f 6.50. Werksp. ket. 6.75	21/12	40.—
Juli	14	Lomerpak Jean Kerreb giro fl	20/	21
"	30	" " " " " " ^{op n: 92.509}	10/20	21.50
Sept	24	broespak f. ypp kousen f. fl. - ypp pantalon f. 0.55	"	7.65
Juni	19	Schuifdeur (19.-) plus inhanger f 1.50	27/15	20.50
Mrt	18	Buispache Helmond	"	5.—
Juli-Aug	63	54 fl. wijp fer. maren	6/127	90.31
		54 fl. St. Emillion f 0.75		
		24 " Bonnes Oer " 0.65		
		11 " Muscat " 0.85		
		10 " Porto " 0.85		
		7 " Vermouth " 1.20		
		5 " St-Estephe " 0.85		
		3 " Champ. " 1.80		
		2 " Barsae " 0.80		
				f 365.28

Alle goeds voor het jaar 2006
Willem, Marjan, Ton en Jan
Verhees.